

a városi közbirtokosságok mágnások módjára ülnek birtokaikon és megakadályozzák az egészséges agrár-középosztály kialakulását. *A tanyára fog felépülni a jövő Szeged,* mely igazán szebb lesz, mint volt; a tanya földjéből fog kinőni egy új nemzeti főváros, melynek speciális színe, levegője, emberassza lesz, legfőbb sajátsága pedig kifogyhatatlan gazdasági ereje!

Fel kell parcellázni a város hetvenezer holdját és kiosztani a nép között, — ez az új idők jellegéje. A Délmagyarország hasábjain nem először fejtem ki azt a nézetemet, hogy a parcellázásnak tizenöt-husz évre beosztott, tervszerű keresztülvitele sokkal nagyobb jelentőségű feladat, mint a város rekonstrukciója volt a nyolcvanas évek első felében. Ha a köznép a tanyai lakosság kisbirtokos elemeivel rászabadul a belterjes mezőgazdaságra, gyümölcs- és szőlőtermelésre, a város ipari lakossága el fog árasztatni feldolgozásra váró nyerstermények százaiival, új forrásokhoz jut a kereskedelem és tudatos gyáripari politika mellett megindul a gyártelepek rohamos építése. A városi lakosság falusias gazdálkodó jellege át fog alakulni; nagy gyümölcs- és gabonaexport, jelentős állattenyésztés, gyáripar, fejlett közlekedés fogja munkaerejét lekötöni. A hivatalnok-társadalom pedig felszabadul a pótladók és városi illetékek nyomása alól; a piac olcsóbb és bőségesebb lesz, az iskolák fejlődése és szaporodása a Délvidék igazi gócpontjává fogja avatni Szegedet, amilyenek azt Reizner János, a városnak hamar elfeledett, hű fia álmodta valamikor...

Hol az ember, ki a maga egyéniségének súlyával, akarátának szívós erejével

rá tudná kényszeríteni a közöny álmát békésen álmodó közvéleményt, hogy ezt a nemzeti, nagy munkát előbb, vagy utóbb kezdje meg? Hol az ember, aki egy zilált és kapkodó, tehetetlenül vergődő gazdálkodási rendszer közepette ki tudná ragadni a konvenciók és megszokások tengeréből azt az összeget, ami a nagy munka megkezdéséhez szükséges? Aki megépítené a tanyai vasutat máról-holnapra, de nem azzal a kényeztetési egyetlen vonallal, amit eddig megterveztek papíron, hanem ami keresztül-kasul behálózna a százmilliók közbirtokot és annak aranytermő erejét bele tudná vezetni a nemzeti főváros szívébe. Ember kellene ide, fiatalos életenergiájú és európai látókörű, aki szakítani tudna babonával és várakozással, kishitűséggel és jámbor félelemmel, aki rátenné vasöklét a régi mivű kincsesládára és ezt mondaná: *hát majd megcsinálom én magam azt, amit ti nem mertek!*

Ami engem illet, csöndes szemlélőjét folydogáló közdolgoknak, azt hiszem, hogy minden eljárás jogosult lenne, ha még olyan merész és szokatlan is. Nem volna benne semmi kivétlenül, ha a köztereken álló szobrok érceiből csengő fillérek miriádjaikat veretné a város, ha megállítaná az alig megindult fogadalmi templom építését és vasutat csináltatna a reá fordítandó pénzből, hogy minél rövidebb időn belül keresztülvihesse földbirtokainak piacra dobását. Mert akinek hite szerint való óhajta az imádkozás, az megtalálja az istent a csillagos ég alatt is, de kenyeret, pénzt, boldogulást, jólétet csak az a nép érdemel meg, amelyik verejtékezik érte!

A közvéleménynek kell megmozdulnia,

hogy a maga hangos szavának súlyával rákényszerítse a hatóságot a cselekvésre. Ha saját hatáskörében mindenki teljesíti kötelességét, melyet a szülőföld anyai melege és tápláló szeretete reá rótt, akkor ennek a városnak felvirágoztatása már nem lehet messze. Kell, hogy a közsiklából is forrás fakadjon, ha férfias energia kényszeríti erre a közsiklát: a magyar közönyt, a legszomorubb turáni átkot a világon.

A magyarfaló helyőrkjelölt Kézdivásárhelyről jelentik: A székelőföldi görög katolikus magyar püspöki külhelynöki állás még nincs betöltve. *Boér* Arthur kászoni görög katolikus lelkész *aspirál erre az állásra*, amit nem a legjobb szemmel néznek a magyarok és harcot indítottak a lelkész ellen. Röpiratot bocsátottak most ki ellene, ami már annál fogva is érdekes, hogy a röpirat rövid két sor kommentár kíséretében *Boérnek egy tízzennégy esztendővel ezelőtt megjelent cikkét tartalmazza*, mely a Balázsfiánál akkor megjelenő „Minervá”-ban látott napvilágot. Állami segély és a székelőföldi papság címen. Dörgelemes, izzó gyűlölettel áthatott cikk volt ez s többek között ilyen kijelentéseket tartalmaz:

... itt az idegenek közepette roppant nyomasztó körülmények, a legnagyobb megpróbáltatások és csalfa kísértések között a honfitársaink részéről nem hátráltunk soha meg, sőt mindig kitartottunk, tisztelettel és becsülettel teljesítvén szent hivatásunkat, mint valami hitküldések (misszionáriusok) körülvéve hiénaktól, kik táplálkoztak volna vérünkkel is, ha tudtak volna, mutassuk meg, hogy most is át vagyunk hatva szolgálatunk szentsége által.

... Ugy, Krisztusban testvérünk, fogjunk mi is kezét a Székelőföldön, román szívével érezzük és mutassuk meg, hogy most is, — mint mindig — ver szívének drága anyánkért, ki táplált minket és táplál most is és

latiság szemével nézni, s akik ezzel szemben oly gyönyörű haraggal szónokolnak a tudományos l'art pour l'art-ról, az igazság kedvéért való igazság-kutatásról, az érdeketlen, voraus-setzungslos igazságról: azok nagy hevíükben éppen azt nem veszik észre, hogy miért kell a tudománynak igaznak és érdeketlennek lennie. Azért és az ember szempontjából csakis azért, mert a nem igaz tudomány megbízhatatlan és hasznavehetetlen, s gyakorlatban csak oly tudással élhetek s olyan elméletet alkalmazhatok, mely a lehetőségig hű, teljes és elfogulatlan adatokat vagy legalább is hozzávetéseket ad rendelkezésemre az alkalmazandó, a működésbe hozandó és a számításba veendő dolgokról. Ha tudományom nem voraus-setzungslos, éppoly kevésbé vehetem hasznát, mint nem vehetem hasznát a spirituszlámpához mellékelt használati utasításnak, ha abban legalább megközelítően hű adatok nem vétenek számba a spiritusz, a bádóg, a víz és az égés természetéről.

Ó, a tudomány! Az ember mégis csak a legesókolnivalóbban, imádni, előtte térdeket hajtani valóban szemtelen állat! Főképp a tudós ember. Nincs szemtelenebb vakmerőség, mint a tudományos feltevések. Vakmerőség, senmire, de éppen semmire sem támaszkodó elbizakodottság: feltenni, hogy a világ egységes; hogy minden jelenség alapján ugyanaz s valamennyin ugyanaz a törvény-

szerűség az ur. Honnan gondoljuk ezt? Mi jögon? És mégis ezt gondoljuk — s ez a gondolat a legbujább termékenységi megtalálása volt az emberiségnek. Ezzel a feltevessel merészelt soha embert nem látott mezőségekre rálépni, s oly biztossággal járni-keini rajtuk, mintha otthon volna. S itt is a szemtelenség, azaz hogy a szemtelennek állt a világ. Egy new-yorki siheder mulatságból megtette, hogy egy darab revolverrel benyitott kocsmákba, vasuti kocsikba, táncvigalmakba s elkiáltotta: hands off, föl a kezeteiket! — s az emberek rémülten tartották föl a kezüket, s ellenkezés nélkül hagyták kiszednie tárcájukat és órájukat. Így imponált a minden egynek egy darab revolvere a világ minden dolgainak; rémülten hands offoltak, s hagyták magukból kiszedni legbelsőbb titkaikat. A siheder röhögve mesélte, csattanóul, mikor a rendőrség végre mégis lefűlelte, hogy a revolvere azonfelül még töltetlen is volt. Lehet, hogy jó majd egy új filozófus, — a filozófusok a tudomány rendőrei — aki megállapítja majd, hogy a minden egy nem is igaz; olyan revolver, aminek nincs magja. Ám jöjjön, mi már kirevolvereztünk vele minden kirevolverezhetőt, s az egér s a nyul meddő ahhoz képest, amely termékeny volt a tudományok számára ez a vakmerő, ez a szemtelenség, ez a semmitől meg nem okolt föltetés!

A tudomány éppoly fantasztikum, mert

fantázia és kitalálás dolga, mint a hivatalból képzelet dolgai: a művészet, a költészet. A tudomány is lutri, melyben a ternőt, az igazságot, meg kell álmodni. Hányan pusztulnak ki minden vagyonukból és reményükből, mire végre beüt a szerencse! Az a szegény szerumos Marmorek majd hogy el nem pusztult bele, mert, úgy látszik, hazardra játszott. Behring a bölcs játékosok közül való, akik szisztéma szerint játszanak, szívósan, türelmesen, csüggedetlen. De azért ő is csak játszott, és játszott Koch is, és játszanak még azok is, akik papiroson biztosan számítják ki a repülőgépet, megdönthetetlen és teljesen kipróbált matematikai és fizikai igazságokat alkalmazva. Akármily tudatosan keresik is e csodaszerszámot, mégis csak megálmodni fogja valaki és csak akkor lesz meg. Tiszteljük az álmodozókat, mert minden jó tőlük való.

A tudományos genialitás igen relatív valami. Az ember, mint tudós, akkor botlik legnagyobbat, mikor a legnagyobbat lép. Bizonyára roppant lángelmék voltak azok az első régiek, kik a földet tányérnak vagy korongnak kezdték elgondolni, mely a mindenségben lebeg. Hasonlóképpen lángelme lehetett, akiben először vetődött föl a kérdés, hogy igen ám, de akkor mi támasztja meg a tányért, hogy le ne zuhanjon a semmiségbe? Ám ugyanezen első és második számú lángelmék tovább gondolás nélkül és teljes kielé-

Butorvásárlók

Telefon 515.

meggyőződhetnek arról, hogy dúsan felszerelt raktárunkban kizárólag saját készítésű, elsőrendű butorok, minden versenyt felülmuló árban, — kedvező fizetési feltételek mellett — is kerülnek eladásra.

Tisztelettel
Egyesült Műasztalosok
Butorraktára
Szeged, Tisza Lajos-körút 19
(Kertész pékkel szemben.)